

Maarten Dolman
**4. Opleiding vrijw. Molenaar –
opleiding akg – begin Windotter**

Ed van Gerven:

Maarten, je was natuurlijk al heel jong bezig al met molens, maar goed, om echt op officieel op een molen te kunnen draaien moet je toch een opleiding hebben. Dus je bent op een gegeven moment begonnen met de opleiding voor Vrijwillig Molenaar. Wanneer was dat en had je enig idee wat je te wachten stond bij zo'n opleiding?

Maarten Dolman:

Ja. Nou, ik had inderdaad wel – wat mij te wachten stond, dat was mij eigenlijk wel duidelijk, omdat ik natuurlijk toch het voorbeeld daar van mijn vader aan gehad heb eigenlijk. En dat is zo'n beetje begonnen in 1978-79, toen ben ik dus officieel aan de opleiding begonnen. En ik had natuurlijk best heel veel praktijkervaring, zowel op de molen in Wilnis, de Veenmolen, als de molen in Woerden. En waar ik een beetje tegenaan liep, was natuurlijk het malen met andere typen molens, met name de poldermolen was een beetje op de achtergrond geraakt, omdat je natuurlijk toch echt heel veel met korenmolens in de weer was. En ik ben toen op een gegeven moment in contact gekomen met Jan Kurver, die zat langs de A2, de Oukoope Molen, en die heeft toen eigenlijk heel veel bijgesleuteld in het weer en in de theorie-praktijk. En daar komt eigenlijk op de tweede plaats ook Jan den Besten bij, die dus later op de Kortrijkse Molen in Breukelen actief was. En verder natuurlijk heel veel bij mijn vader geleerd. En uiteindelijk heb ik in 1980 diploma Vrijwillig Molenaar gehaald. Toen ben ik op de Molen De Onrust in Naardermeer gediplomeerd. En ik zag ontzettend tegen de diploma op en het was eigenlijk – het viel me eigenlijk honderd procent mee. En ik moet nog steeds wel denken toch aan de examencommissie, dat ze stelden je gerust en ze zeiden van: 'jij gaat met de molen malen en wij bemoeien ons nergens mee. Je bent gewoon op dat moment de molenaar'. En dat is denk ik ook het verstandigste, dat, voordat je het diploma Vrijwillige Molenaar haalt, wat je altijd zegt van: je hebt een brede werkervaring, doe dat absoluut niet te snel. Dus dat zijn adviezen die eigenlijk ook toen meegegeven werden. Daarna ben ik begonnen met de opleiding als leerling-molenaar bij het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde. Het was namelijk zo dat in die periode dus de molen Rijn en Zon in Utrecht in bedrijf gekomen was, daar was Bert van Rijswijk was daar molenaar. Jan Hogendoorn was overleden in Woerden en de molen was buiten gebruik gekomen en stond dus op de nominatie om een grote restauratie te ondergaan, dus dan praten we over de jaren 79, zo'n beetje. En de Rijn en Zon, die was in bedrijf voor een inkoop- en verkoopbedrijf van biologische producten. En dat was ook de periode dat een aantal korenmolens opnieuw gingen malen voor het bruinen van de molen en voor het echte bakkersgilde. En dan praten we met name over de molens in Schiedam, De Vrijheid, en ook Molen De Hoop in Wervershoof met Adrie Perenboom. Toen heb ik me dus als leerling-molenaar aangemeld bij het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde en Bert van Rijswijk was gezelmolenaar. En zodoende ben ik dus eigenlijk met de opleiding begonnen als leerling-molenaar bij het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde. Cursus 'Malen met stenen' heb ik toen gedaan. Dat was in de oude bakkerijschool in Wageningen, Station voor Maalderij en Bakkerij. En dat was toen de docent, meneer Hartgerink, en dat was een gepensioneerd docent die ook nog de echte maalderijschool gedaan heeft, dus dan heb je het ook nog echt iemand vanuit de eerste hand. En daar ging het dus ook weer over het malen met stenen, met kunststenen, met blauwe stenen, over een pandscherpsel, een zwaaipandscherpsel, dan ging het over het scherpen van een steen met een widiahamer, met een gewone uitgeharde hamer, allemaal dat soort dingen. En dan kom je echt in het echte vak kom je terecht. En Leen Hartgerink was ook zo'n man die zei van: we hebben natuurlijk de cursusavonden en de theorieavonden, maar we moeten natuurlijk, een opleiding moet ook iets leuks hebben en dat is een schoolreisje. Nou, en dat schoolreisje, dat hebben we ook gedaan. Toen zijn we dus met een bus zijn we naar Andernach gegaan aan de Rijn en naar de plaats Mayen, ook in Duitsland, waar dus de blauwe molensteen gedolven werd en wordt en het wordt nu nog op hele kleine schaal gedaan. Maar toen hebben we dus een hele rondleiding gekregen door zo'n steengroeve en dan kan je dus ook echt zien hoe zo'n molensteen dus uit de groeve gehakt wordt, tegenwoordig gezaagd en geslepen, dat hij netjes rond gemaakt wordt en dat hij dus uiteindelijk als molensteen dus

naar de klant, naar de molen toe gaat. Dus het was een hele goede opleiding. Nou, die opleiding heb ik voltooid. Toen ben ik naar de molen in Utrecht, naar de molen in Wilnis gegaan, toen in die jaren is mijn vader overleden. En toen ben ik in Wilnis dus echt als gezelmolenaar geballoteerd. En dus toen was ik echt gezelmolenaar, als zelfstandig molenaar kon ik toen voor een aantal bakkers kon ik in Wilnis malen.

Ed van Gerven:

En over welk jaar heb je het nu?

Maarten Dolman:

Dan praten we over 1982. In 1982 was de Molen de Rijn en Zon door allerlei problemen buiten gebruik gekomen, die was stil komen te staan. En Bert van Rijswijk was daar weggegaan. En de molen in Woerden was inmiddels gerestaureerd en toen kwam ik dus één dag in de week in Woerden, ook in dienst van de gemeente Woerden. En toen heb ik dus samen met Van Krieken daarvoor een aantal bakkers de zaak opgestart en toen zijn we daar gaan malen. En in Wilnis maalde ik dus ook voor een aantal bakkers en voor een aantal particulieren. En dat is een hele mooie periode geweest. En door dat bruinen van de molen en dat molenbrood eigenlijk behoorlijk in raakte, werd het maalwerk werd ook steeds meer. En daar kwam dan toch een beetje het probleem in Wilnis kijken: het capaciteitsprobleem met de molen. De molen heeft geen mengketels, geen elevatoren, geen motorsteen. Maar ook de molen staat nu nog steeds op particulier terrein, dus je moest met al je grondstoffen, een beetje gereed product, over een molenerf heen. Dus ik keek toch hier en daar wel eens uit van: kan ik niet beroepsmolenaar worden op een grotere molen? Nou, Rijn en Zon was eigenlijk uitgevallen en hier in de provincie viel het niet zo heel erg mee. Totdat het bericht kwam dat de gemeente IJsselstein de molen hier aangekocht heeft met het doel om hem te restaureren en om de molen volledig in bedrijf te nemen. Nou, dat is natuurlijk iets waar je eigenlijk van droomt. Nou, en Harmelen ligt hier maar een kilometer of acht vandaan, dus ik denk: nou, dat zou toch wel heel mooi zijn. Ja, toen ben ik dus met de gemeente IJsselstein in contact gekomen en ik weet het gesprek nog als de dag van gisteren; meneer Smeets, die zat op het stadhuis en ik belde hem op op de vrijdag tussen Hemelvaart en het weekend erin. Zegt hij: 'ja, er is hier verder helemaal niemand, alleen ik ben er, hij zegt, maar ik vind het wel een heel mooi bericht, hij zegt, maar ja, we hebben nog geen geld om de molen te restaureren, hij zegt, dus ik kan je niks beloven, maar ik schrijf het op'. Nou, dat heeft hij gedaan en 's maandags werd ik teruggebeld door de burgemeester zelf. Die zegt: wat heb ik nu gehoord? Ik wil graag een gesprek met je, maar we kunnen nu nog niks beloven, want we hebben geen geld om de molen te restaureren, maar we hebben hem wel uit de particuliere handel gekregen. Nou, heb ik het hele verhaal verteld: dat ik dus in Wilnis maalde en in Woerden maalde, maar dat ik eigenlijk toch heel graag als professioneel molenaar dagelijks met een korenmolen wilde malen. De molen stond op de Monumentenlijst en wat wil het geval? Dat een half jaar later de Rijksdienst voor Monumentenzorg, zoals het toen nog heette onder leiding van meneer Korpershoek en Gerrit Keunen, geven acht ton subsidie voor de restauratie van deze molen. Nou, en dat was een grote doorslag om de restauratie aan te besteden en toen is eigenlijk alles in een enorme stroomversnelling gegaan.